

Centraal op de foto de Dupontfabriek, achter de rookpluimen van de afvalenergiecentrale. Links van de weg ligt drinkwaterbedrijf Evides. FOTO CEES SCHILTHUIZEN

Maar binnen Dupont leven die zorgen wel degelijk. Ook in Dordrecht, blijkt uit stukken die deze krant in handen heeft. Al in de jaren 70 laat het bedrijf in de VS testen uitvoeren op apen en ratten, die ernstige afwijkingen vertonen na blootstelling aan C8. De leiding van het bedrijf beseft dat er mogelijk een probleem is. Want wat betekent dit voor de werknemers, die elke dag met de stof in aanraking komen? En wat doet de uitstoot van C8 in de lucht en het grondwater met de omgeving?

Bloedtesten

Uit vertrouwelijke documenten, in handen van het AD, wordt duidelijk dat al in de jaren 70 ook in Dordrecht onderzoek wordt gedaan. 'PERSONAL AND CONFIDENTIAL', staat boven een brief die de directeur van de Dordtse fabriek op 15 juni 1979 ontvangt. De brief is afkomstig van het hoofdkantoor in de Amerikaanse staat Delaware. „U weet misschien dat bij onze werknemers verhoogde hoeveelheden fluor in het bloed zijn gevonden,” staat in de brief. „Daarom wordt nu een programma met bloedtesten uitgevoerd. Omdat het productieproces in Dordrecht identiek is aan dat in Washington (waar de groot-

ste teflonfabriek van Dupont staat, red.), is het misschien goed voor u om die resultaten ook in de gaten te houden.” Al snel wordt gesuggereerd om ook werknemers in Dordrecht te onderzoeken, met bloedtesten en röntgenscans. In 1980 willen de Amerikanen dat nog niet, blijkt uit een briefwisseling uit dat jaar. „Als we deze kwestie in de VS hebben afgerond, kunnen we altijd nog kijken of extra onderzoek nodig is,” schrijft de medisch directeur van Dupont in Amerika. Maar in 1981 komt dat onderzoek er toch. Het 'C8-programma', heet het dan. „Omdat C8 oogafwijkingen veroorzaakt bij ongeboren ratten, is besloten om bloedtests te gaan uitvoeren in Dordrecht,” schrijft het hoofdkantoor aan de vestiging in Dordrecht. In 1982 en 1984 worden die tests herhaald. Het bedrijf slaat na de tests voor zover bekend geen alarm. Waarom dat niet gebeurt, blijkt uit een terugblik op de onderzoeken, uit 1997, geschreven door de arbo-coördinator van de vestiging in Dordrecht. „C8 is een giftige substantie die kan worden ingeademd of via de huid opgenomen,” staat er. Maar ook: „Tot op heden is het niet mogelijk geweest om

‘Als de heren zelf maar niet ziek worden. En die wonen ver weg, in de frisse lucht’

—Leo van Andel

een limiet te bepalen voor de hoeveelheid C8 die maximaal in het bloed aanwezig mag zijn. Ook de recente studie bij primaten heeft daar geen helderheid in kunnen brengen.” Oftewel: niemand weet hoe slecht C8 precies is, en bij welke hoeveelheden het gevolgen voor de gezondheid heeft. Toch blijft C8 een voortdurende bron van zorg. Onderzoekers van het Amerikaanse hoofdkantoor komen regelmatig naar Dordrecht, ook om te kijken naar de uitstoot in lucht en grondwater. In Nederland is nog een extra reden tot zorg: de fabriek ligt niet alleen in dichtbevolkt gebied, maar ook nog eens pal naast het drinkwaterbedrijf. In de jaren 90 dringt die zorg door tot het hoofdkantoor. Steeds opnieuw worden kaarten van het gebied rond de fabriek naar Amerika gefaxt, met daarin de C8-waarden die zijn gemeten: op het Dupont-terrein zelf, in de Merwede, maar ook in het spaarbekken van het drinkwaterbedrijf en in de lucht. Ook in een notitie uit 1994 ('subject: Dordrecht grondwater') wordt melding gemaakt van zulke tests. Geen harde conclusies, maar wel deze zin: „Need to be very careful here.”

Grote voorzichtigheid dus, maar onderzoek van deze krant wijst uit dat geen enkele instantie streng toezicht hield. Zo stellen de provincie Zuid-Holland en de gemeente Dordrecht dat ze decennialang niet hebben geweten dat C8 gevaarlijk kon zijn voor de omgeving. En de Arbeidsinspectie is nooit op de hoogte gebracht van de bloedtesten onder werknemers van Dupont.

Kritische inwoners

Eind jaren 90 begint een groepje inwoners van Sliedrecht zich voor het eerst druk te maken om de fabriek aan de overkant van de rivier. Van de zorgen die het bedrijf zelf al heeft hebben ze geen idee. Eén van hen is Leo van Andel. „We werden eerst met alle egards ontvangen,” zegt de Sliedrechter nu. „De directeur reed ons zelf rond over het complex. Maar toen we kritischer werden, kwam er meteen een brief: als we onze mond niet zouden houden, kregen we een advocaat op ons dak.” De actiegroep zet door en begint vragen te stellen. Aan Dupont, aan de provincie, en aan de belangrijkste toezichthouder: het

» LEES VERDER OP PAGINA 12